

Donna Leon
Tussen de regels

2015
Uitgeverij XL
Zoetermeer

Hoofdstuk 1

Het was een eentonige maandag geweest, voor het grootste deel in beslag genomen door schriftelijke getuigenverklaringen over een vechtpartij tussen twee taxischippers die voor een van de twee in het ziekenhuis was geëindigd met een hersenschudding en een gebroken arm. De verklaringen waren afgelegd door het Amerikaanse stel dat de portier van hun hotel gevraagd had een watertaxi te bellen om hen naar het vliegveld te brengen; de portier, die zei dat hij een van de taxischippers had gebeld die ze altijd belden; de sjouwer, die zei dat hij alleen zijn werk had gedaan, wat erop neerkwam dat hij de bagage van de Amerikanen in de taxi had gezet die bij de steiger had aangelegd; en de twee taxischippers, van wie er een was verhoord in het ziekenhuis. Naar wat Brunetti uit de verschillende verhalen kon opmaken, was de taxischipper van het bedrijf waar gewoonlijk zaken mee werden gedaan in de buurt geweest toen hij de oproep van de portier kreeg, maar toen hij bij het hotel aankwam lag er al een andere watertaxi bij de steiger. Hij kwam langs zij, riep de naam van de Amerikanen, die hij van de portier had doorgekregen, en zei dat hij hen naar het vliegveld moest brengen. De andere schipper zei dat de sjouwer hem had gewenkt toen hij langskwam, en dat het dus zijn vrachtje was. De sjouwer ontkende

en hield vol dat hij alleen had geholpen met de bagage. De schipper in wiens taxi de sjouwer de bagage had neergezet was op een of andere manier op het dek van de andere taxi beland. De Amerikanen waren woedend dat ze hun vlucht hadden gemist.

Brunetti wist wat er gebeurd was, al kon hij het niet bewijzen: de sjouwer had die andere taxi gewenkt zodat hij, in plaats van de portier, de commissie zou kunnen opstrijken. En hoe het zou aflopen wist hij ook al: niemand zou de waarheid vertellen en de Amerikanen zouden nooit begrijpen wat er gebeurd was.

Toen Brunetti daar zijn gedachten over liet gaan, werd hij afgeleid van zijn verlangen naar een kop koffie en stond hij even stil bij de vraag of hij misschien op een kosmische verklaring voor de huidige stand van zaken in de wereldgeschiedenis was gestuit. Hij glimlachte en nam zich voor zijn gedachtegang die avond tegenover Paola te herhalen, of beter nog, de volgende avond, als ze bij haar ouders gingen eten. Hij hoopte dat de *conte*, die een paradox wel kon waarderen, geamuseerd zou zijn. Hij wist dat zijn schoonmoeder dat in elk geval wel zou zijn.

Hij liet zijn dagdromen verder voor wat ze waren en liep de trap van de Questura af, smachtend naar de koffie die hem de rest van de middag wel bij de les zou houden. Toen hij bijna bij de deur was, klopte de agent die bij de telefoon zat op het raam van zijn hokje en

wenkte Brunetti. Toen Brunetti binnen stond zei de agent in de telefoon: 'Ik denk dat u beter de *commissario* even kunt spreken, *dottor*essa. Hij gaat hierover.' Hij reikte hem de hoorn aan.

'Brunetti.'

'Bent u de commissario?'

'Ja.'

'U spreekt met *dottor*essa Fabbiani. Ik ben hoofdbibliothecaresse van de Biblioteca Merula. Er is hier een diefstal gepleegd. En het is waarschijnlijk niet bij een gebleven.' Haar stem was onvast, de stem die hij kende van slachtoffers van een roofoverval of een aanranding. 'Uit de collectie?' vroeg Brunetti. Hij kende de bibliotheek, als student had hij er één of twee keer gebruik van gemaakt, maar hij had er in geen tientallen jaren meer een gedachte aan gewijd.

'Ja.'

'Wat is er meegenomen?' vroeg hij, terwijl hij in gedachten de andere vragen voorbereidde die op haar antwoord zouden moeten volgen.

'Dat weten we nog niet precies. Op dit moment weet ik alleen dat er uit verscheidene banden bladzijden zijn gesneden.' Hij hoorde haar diep ademen.

'Hoeveel?' vroeg Brunetti, terwijl hij een schrijfblok en een pen naar zich toe trok.

'Dat weet ik niet. Ik heb het net ontdekt.' Haar stem klonk steeds gespannener.

Nu hoorde hij een mannenstem aan de andere kant van de lijn. Ze had zich zeker omgedraaid om iets tegen hem te zeggen, want haar antwoord was onverstaanbaar. En daarna bleef het stil.

Hij bedacht hoe de procedures ook alweer waren als hij in een van de bibliotheken in de stad een boek wilde raadplegen en vroeg: 'Ik neem aan dat u gegevens hebt van de mensen die bij u boeken komen inzien?' Was ze verbaasd dat een politieman een dergelijke vraag stelde? Dat hij wist hoe het er in bibliotheken aan toeging? Het duurde in elk geval even voor ze reageerde. 'Natuurlijk.' Nou, dat zette hem wel op zijn plaats, of niet? 'Dat zijn we al aan het uitzoeken.' 'Zijn jullie erachter gekomen wie het gedaan heeft?' vroeg Brunetti.

Er volgde een nog langere stilte. 'Een onderzoeker, denken we,' zei ze, en ze voegde er meteen aan toe, alsof Brunetti haar van nalatigheid had beschuldigd: 'Hij kon zich gewoon identificeren.' Hij hoorde de reactie van de bureaucraat die in de verdediging schoot zodra het er ook maar enigszins op leek dat hij misschien wel van nalatigheid beschuldigd zou worden.

'Dottoressa,' begon Brunetti, naar hij hoopte met zijn overtuigendste en meest professionele stemgeluid, 'we zullen uw hulp nodig hebben bij het identificeren van de dader. Hoe eerder we hem vinden, hoe minder tijd hij zal hebben om te verkopen wat hij gestolen heeft.'

Hij zag geen reden waarom hij haar de realiteit zou moeten besparen.

‘Maar de boeken zijn vernield,’ zei ze, en ze klonk alsof het haar pijn deed, alsof er een geliefd persoon was overleden.

Voor een bibliothecaris was schade net zo erg als diefstal, stelde hij zich voor. Hij schakelde over op een meer gezagvol stemgeluid en zei: ‘Ik kom meteen naar u toe, dottoressa. Raakt u alstublieft niets aan.’ Voor ze iets kon tegenwerpen voegde hij eraan toe: ‘En ik zou graag de identificatie zien die hij aan u heeft voorgelegd.’ Toen er geen reactie kwam, legde hij de hoorn neer.

Brunetti herinnerde zich dat de bibliotheek aan de Zattere gevestigd was, maar hij kon er even niet opkomen waar precies. Hij wendde zich weer tot de agent en zei: ‘Als iemand me zoekt, ik ben naar de Biblioteca Merula. Bel Vianello en zeg dat hij er met twee mensen heen gaat om vingerafdrukken te nemen.’

Buiten trof hij Foa aan, met de armen over elkaar en de benen gekruist bij de enkels, leunend tegen de reling die langs het kanaal stond. De schipper koesterde zich met gesloten ogen in de warmte van de vroege voorjaarszon, maar toen Brunetti eraan kwam vroeg hij, voordat hij zijn ogen opende: ‘Waar kan ik u heen brengen, commissario?’

‘De Biblioteca Merula,’ zei hij.

Alsof hij de zin van Brunetti afmaakte, vervolgde Foa: 'Dorsoduro 3429.'

'Hoe weet je dat?'

'Mijn zwager en zijn familie wonen in het gebouw er-naast, dus dat moet het adres wel zijn,' antwoordde de schipper.

'Ik was even bang dat de hoofdinspecteur een nieuwe regel had bedacht waardoor jullie genoodzaakt waren alle adressen in de stad uit het hoofd te leren.'

'Iedereen die op een boot is opgegroeid weet alles in de stad te vinden. Beter dan een gps,' zei Foa, en hij tikte met zijn vinger tegen zijn slaap. Hij maakte zich los van de reling en liep naar de boot, maar bleef op-eens staan en draaide zich om naar Brunetti. 'Hebt u ooit gehoord wat ervan geworden is?'

'Waarvan?' vroeg een verbaasde Brunetti.

'De gps'en.'

'Welke gps'en?'

'Die we voor de boten besteld hadden,' antwoordde Foa. Brunetti bleef staan en wachtte op de rest van het verhaal.

'Ik sprak Martini een paar dagen geleden,' vervolgde Foa. Martini was de man die ging over de inkoop, de man die je moest hebben als er een radio gerepareerd moest worden of als je een nieuwe staaflantaarn wilde hebben. 'Hij liet me de factuur zien en vroeg aan mij of ik wist of het goeie waren. Het model dat besteld was.'

‘En wist je dat?’ vroeg Brunetti, die zich inmiddels afvroeg waar dit gesprek zo ineens vandaan kwam.

‘O, dat weten we allemaal, commissario, die dingen zijn waardeloos. Geen taxischipper wil er een hebben en de enige persoon die ik ken die er ooit een gekocht heeft maakte zich er op een gegeven moment zo kwaad om dat hij het van de voorruit van zijn boot rukte en overboord gooide.’ Foa liep verder naar de boot, bleef weer staan en zei: ‘Dat heb ik ook aan Martini verteld.’

‘En wat deed hij toen?’

‘Wat kan hij doen? Die dingen worden besteld door een of ander centraal kantoor in Rome, en iemand daar krijgt iets voor die bestelling, en iemand anders krijgt er iets voor dat hij de bestelling heeft goedgekeurd.’

Hij haalde zijn schouders op en stapte in de boot.

Brunetti stapte ook in. Hij verbaasde zich erover dat Foa hem dit vertelde, want hij moest toch weten dat Brunetti er ook niks aan kon doen. Zo ging het nou eenmaal.

Foa startte de motor en zei: ‘Martini zei dat er twaalf besteld waren.’ Hij noemde het getal met nadruk.

‘Maar er zijn toch maar zes boten?’ vroeg Brunetti, een vraag die Foa zich niet verwaardigde te beantwoorden.

‘Hoe lang is dit geleden, Foa?’

‘Een paar maanden. Het was ergens in de winter, dacht ik.’

‘Weet je ook of ze ooit zijn afgeleverd?’ vroeg Brunetti. Foa hief zijn kin en klakte met zijn tong: hij had wel een straatjongen kunnen zijn, zozeer deed zijn gebaar Brunetti denken aan de manier waarop die iets belachelijks afdeden.

Brunetti merkte dat hij op een bekend kruispunt was aangeland, waar hij naar voren kon gaan om tot de ontdekking te komen dat hij alleen maar achteruit was gegaan, opzij om te merken dat hij juist vooruitging, of waar hij gewoon zijn ogen dicht kon doen, rustig blijven zitten en zich niet verroeren. Als hij Martini erop aansprak en te horen kreeg dat de gps-systemen waren besteld en betaald, maar dat ze nergens te vinden waren, zou hij zichzelf in de problemen brengen. Hij kon eerst eens voor zichzelf gaan rondkijken en misschien voorkomen dat er nog meer geld van de belastingbetaler over de balk werd gesmeten. Of hij kon de hele geschiedenis gewoon negeren en zich richten op belangrijkere zaken of in elk geval op dingen die nog wél verholpen konden worden.

‘Wat denk je, is dit het begin van de lente?’ vroeg hij aan de schipper.

Foa wierp een zijdelingse blik op hem en glimlachte: ze konden nauwelijks meer op één lijn zitten. ‘Dat zou best eens kunnen, commissario. Ik hoop in elk geval van wel. Ik heb het meer dan gehad met die kou en die mist.’

Toen ze met een bocht de *bacino* op voeren en weer voor zich uit keken, hapten ze allebei naar adem. Dat was niet theatraal bedoeld, het was geen poging om een statement te maken. Het enige wat ze deden was hun menselijke reactie op iets bovenaards, iets onmogelijks tot uiting brengen. Voor hen uit verrees het achterschip van een van de nieuwste, grootste cruiseschepen. De enorme achterstevén staarde hen botweg in het gezicht, alsof hij hen uitdaagde er iets van te zeggen.

Zeven, acht, negen, tien verdiepingen. Was dit mogelijk? Elk zicht op de stad, al het licht, elke gedachte aan zin of rede of proporties werd hen ontnomen. Ze voeren erachteraan en zagen hoe het kielwater van het reusachtige schip als een vloedgolf naar de *riva*'s stroomde. Golf na golf na golf, en wat was in godsnaam het effect van die enorme hoeveelheden water op die oude stenen en op het eeuwenoude cement dat ze op hun plaats hield? Plotseling was de lucht even niet om te harden, toen een grillige windvlaag een paar seconden lang alle uitlaatgassen van het schip uitgerekend over hun hoofd joeg. Maar toen was de lucht weer even plotseling vervuld van het zoet van de lente, van bloemknoppen en nieuwe blaadjes, vers gras en het vreugdevolle giechelen van de natuur die weer opkwam voor een nieuwe voorstelling.

Tientallen meters boven hen zagen ze mensen langs